

"Zaman tarikat zamanı değil, hakikat zamanıdır." diyen Üstadımıza; tarikat şeyhlerinin bakış açısı, düşünceleri nasıldır acaba? Büyük tarikatlar hala devam ediyor, ancak; ne sohbet ediyorlar, ne de ilmi bir şey öğretiyorlar?

Her şeyden önce şunu biliyoruz ki, insanların hepsini bir meslek ve bir kalıp içine sokmak mümkün değildir. Her insan kendi kabiliyet ve kapasitesi nispetinde hareket eder. Bu yüzden farklı meslek ve meşreplerin olması ve devam etmesi, makul ve fitri bir haldir, bunu değiştirmek mümkün değildir. **Üstad hiçbir zaman, herkesi bir meşrebe dahil edelim demiyor.**

Risale-i Nurlarda bir hüküm verilirken; gerekçeleri ve şartları iyice izah ve ispat edildikten sonra hüküm verilir. Bu gerekçeleri ve şartları kavrayan bütün insaf ve vicdan sahibi şeyhlerin, Üstad'ın bu hükmüne itiraz etmesi düşünülemez.

Eski zamanda tatbik edilen tarikat metotları ve terbiye sistemleri, halihazırdaki tarikatlarda mevcut değildir. Yani eskide bir tarikat müridi **seyrû sülûk** edebilmek için **riyazet, uzlet, terk-i dünya** gibi ağır ve meşakkatli bir terbiye sürecinden geçirdi. Şimdi aynı namdaki tarikat mensupları; lüks arabaya biniyor, lüks giyecekleri giyiyor, lüks gıdaları tüketiyor, büyük holding ve şirketlerin başında bulunuyor. Bu vaziyette manevi terakki ve tekemmül gerçekleşmez. Ancak imanını muhafaza edip farzları yaparsa, bu zamanın müridi için en büyük kazançtır.

Eski zamandaki tarikat meslekleri şu anda şeklen devam ediyor, içerik olarak devam etmiyor. Bu da Üstad'ın "**Zaman tarikat zamanı değildir.**"(1) tezini ve görüşünü doğrular ve teyit eder bir durumdur.

Üstad'ın "Zaman tarikat zamanı değildir." demesinde; tarikatları inkar ya da gereksiz görme manası yoktur. Burada kast edilen mana; eski zamanda tarikatlar tarafından tatbik edilen terbiye sistemlerinin, bu zamanda tatbik edilmesinin imkansız bir dereceye gelmiş olmasıdır. Bu zamanın şartları ve gerekleri; riyazet ve uzlet gibi metotları tatbik etmeye elverişli değildir. Üstad Hazretleri bu müşkül durumu; "**Zaman tarikat zamanı değil, cemaat zamanıdır.**" şeklinde tarif ediyor.

Aynı sözün benzer bir manasını tarikatın en büyük reisi **İmam Rabbani** söylüyor. Tarikatta gidebilmek için İmam Rabbani iki şartı gerekli görüyor. **Birisi** sağlam ve tahkiki iman, **diğeri** ise farzların edasıdır; şayet bu ikisinde kusur ve eksiklik varsa tarikatta gidilmez diyor.

Tarikat, ancak **iman** ve **ibadet** temelinde yükselen bir binadır, temel yoksa bina da olmaz. Bu zaman insanların çoğunda bu ikisi eksik olduğuna göre; tarikatta gitmesi mümkün değildir. Gitse de şeklen ve sureten gider, şimdiki tarikat erbabının gittiği gibi.

Özet olarak halihazırdaki tarikatlar suret olarak tarikat gibi duruyorlar, içerik olarak dini birer cemaattirler. Buna da eleştirmeden saygı duymak gerekiyor. Zira oraya gidenler mensubiyet duygusu ile imanlarını muhafaza edip farzlarını eda ediyorlar, bu da bu zamanda çok önemli kazançtır.

Öyle ise Üstad Hazretlerinin bu tezini gerekçeleri ile anlayan hiçbir tarikat şeyhi, bu teze küsmemek, darılmamak gereklidir. Üstad Hazretleri burada ilmi ve içtimai bir tespitte bulunuyor, bu tespiti iyi analiz eden her insaf sahibi de bu tespiti kabul eder kanaatindeyiz. Ama bu ifadeleri farklı değerlendiren bazı şeyhler de çıkıp itiraz edebilirler, nitekim zaman zaman böyle şeyhler de çıkmıştır.

(1) bk. [Barla Lahikası, 4. Mektup.](#)